

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Hudba - úvod

Tematická oblast	Komunikace hudebního umění se znakovými systémy uměleckých a společenských oborů
Datum vytvoření	8. listopadu 2012
Ročník	1. ročník čtyřletého gymnázia, 5. ročník osmiletého gymnázia
Stručný obsah	Hudba, vznik, rozdělení a vývoj
Způsob využití	postupně procházíme snímky a odpovídáme na otázky
Autor	Ing. Karel Dvořáček
Kód	VY_32_INOVACE_36_EDVO01

Hudba

Muzika, musica, die Musik, Music, musique, muziek, muzyka, ...

Ve evropských jazycích odvozeno z řečtiny – *músiké*, souvisí se slovem *músa* (múza), průvodkyně boha Apollóna: **Kalliopé** - epické básnictví, **Euterpé** – hudba, **Erató** - milostná poezie, **Thaleia** - veselé básnictví a komedie, **Melpomené** – tragédie, **Terpsichoré** – tanec, **Kleió** – dějepisectví, **Úrania** – astronomie, **Polyhymnia** - hymnický a sborový zpěv. Poezie, hudba a tanec tvořily v antice jeden celek.

Vývoj a obsah hudby

- Spojení hudby s řečí a tancem – píseň, balet, opera
- Instrumentální hudba – samostatný jev
- Hudba obsahuje **akustický materiál** (tóny, které mají výšku, délku, intenzitu a barvu, jsou uspořádané do intervalů, akordů, tvoří melodii) a **duchovní myšlenku**, která přetváří materiál v hudební umění.

Otázky a úkoly

- Jak označujeme vlastnosti tónu v hudbě?

Výšku tónu udává jeho jméno, délku tvar noty, hlasitost dynamické znaménko, barvu tvoří nástroj a způsob hry.

- Jaký je rozdíl mezi akordem a melodií?

V akordu zní několik tónů současně, v melodii postupně.

- Jaké hudební myšlenky vyjadřuje Smetanova Vltava?

Tok vody od pramenů po širokou řeku, romantické obrázky české krajiny.

Vznik hudby

- Doklady již z prehistorických osídlení, nástroje, zejména bicí, z kostí, kamenů a dřev, kostěné píšťaly, zvířecí rohy.
- Mladší paleolit: píšťala s dírkami.
- Neolit: hliněný buben.
- Doba bronzová: zvony, puklice, kovové rohy. Strunné nástroje – harfy, lyry, citery, loutny.
- Zpěv je jistě starší – přímé informace nemáme, etnomuzikologie ale pomáhá. Melodie má malý rozsah (sekunda, tercie). U rozvinutých civilizací tóninové řady (pentatonika d-f-g-a-c).

Otázky a úkoly

- Jaký rozsah má ukolébavka Halí belí?
 - tercie
- Zazpívejte pentatonickou stupnici.
- Najděte nějakou píseň s pentatonickým základem.
 - To ta Helpa, Loch Lomond, Largo z Dvořákovy Novosvětské, Valčík na rozloučenou

Hudba magická

- Hudba není vidět – kouzlo!
- Hudba ovlivňuje fyziologii člověka, mění frekvenci tepu, dechu i chůze, umožňuje soustředění pozornosti, je univerzálním jazykem. Působí na děti i dospělé, bez rozdílu vzdělání. Hudba „byla vynalezena“ ve všech civilizacích, většinou má božský původ.
- Muzikoterapie – léčebná metoda (používali šamani i současní lékaři)
- „*Důležité věci nejsou vidět!*“ (Antoine de Saint-Exupery – Malý princ)
- **Otázky a úkoly:**
 - Která je vaše oblíbená skladba? Proč?

Rozdělení hudby

- U starých civilizací najdeme základní dělení na hudbu božskou - vážnou a populární - lidovou (populus je lat. lid), zábavnou, stejně, jak v dnešní době.
- V židovské hudbě jsou i rozdílné nástroje pro použití k bohoslužebným účelům a pro boj nebo jinou zábavu.
- Již staří Řekové měli boha Apollóna (bůh světla, slunce, umění, věštby, uzdravování i rozumu), Dionýsa (naturalistická a živelná hudba) a Pana (hudba lidová). V bájích se vykládá o magické síle hudby (Orfeus).

Otázky a úkoly

- Jmenujte pohádku, kde hraje roli hudba nebo píseň.
 - Pyšná princezna – Rozvíjej se poupátko
 - Byl jednou jeden král – princezna Zpěvanka a dudák
 - Strakonický dudák
- Jakou roli hraje hudba v křesťanství?
 - od počátku byla součástí liturgie, zhudebněné žalmy, skladatelé zhudebňovali celou liturgii (mše, rekviem, nešpory, litanie)

Použitá literatura

ČARNUŠÁK, Gracian. Dějiny evropské hudby.
Praha - Bratislava: Panton, 1964.

Michels, Ulrich. Encyklopedický atlas hudby.
Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2000,
ISBN 80-7106-238-3.